

Συστήματα Υγείας



Ελένη Γελαστοπούλου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Υγιεινής
Εργαστήριο Υγιεινής
Πανεπιστήμιο Πάτρα

Ιστορική αναδρομή

Που και πότε ξεκίνησε η ιατρική περίθαλψη?

- Ιπποκράτης– 400 προ Χριστού
- Ιθαγενείς Αμερικανοί– θεραπεία με βότανα
- Ποικίλα «πιστεύω»:
 - Υγεία και αρρώστια - στην διάθεση των θεών
 - Υπάρχουν αιτίες που εξηγούν τις ασθένειες
 - Θρησκεία - Αρχαίοι ιεροί ναοί
 - Χειρουργικές επεμβάσεις ήδη στην Αρχαία Ελλάδα

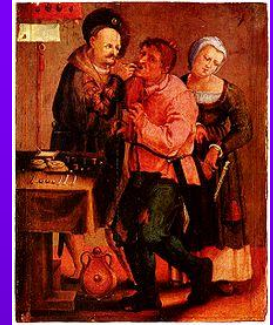
Ιστορία της Ιατρικής Περίθαλψης

- Χειρόγραφα και βιβλία αντιγραφόταν με το χέρι όσο η ιατρική γνώση αυξανόταν
- Μεσαίωνας (500 – 1500 μ.Χ.)
 - Αιτιολογικές εξηγήσεις ήρθαν να αντικαταστήσουν τα πνευματικά ή προληπτικά «πιστεύω» των ανθρώπων ως αιτία για την ασθένεια
 - Οι γιατροί άρχισαν να κρατούν προσεκτικές σημειώσεις
 - Ανάπτυξη της ΙΑΤΡΙΚΗΣ ως επιστήμη
 - Κανονισμός της ιατρικής φροντίδας - χορήγηση αδειών, επίσημη εκπαίδευση και κατάρτιση (όχι γυναίκες)
 - Θρησκευτικά νοσοκομεία



Ιστορία της Ιατρικής Περίθαλψης

- Κουρέας – χειρουργός
– Μεσαίωνα

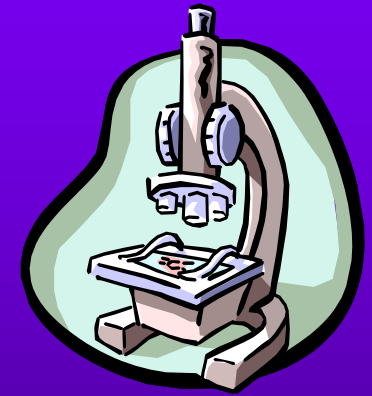
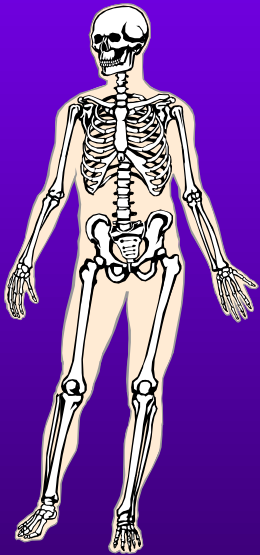


- Κούρεμα, αντιμετώπιση καταρράκτη, αντιμετώπιση τραυμάτων, ακρωτηριασμός, εξαγωγές, αφαίμαξη, κλπ.
- Ριγέ κοντάρι (σύμβολο του επαγγέλματος - κληρονομιά της αφαίμαξης) – μετά την επέμβαση κρέμαγαν τους επιδέσμους σε μια ράβδο και την τοποθετούσαν έξω για διαφήμιση. Στροβιλισμένοι από τον αέρα, οι επίδεσμοι διαμόρφωναν ένα κόκκινο και άσπρο σπειροειδές σχέδιο



Ιστορία της Ιατρικής Περίθαλψης

- Αναγέννηση (1300 – 1600 μ.Χ.)
 - Χρήση επιστημονικής μεθόδου
 - Χρήση διαδικασίας για την απόκτηση νέας γνώσης αντί εικασίας ή υπερφυσικής εξήγησης
 - Βασισμένη στην παρατήρηση
 - Συγγραφή προσεκτικών σημειώσεων
 - Εφεύρεση του μικροσκοπίου
 - Μελέτη της ανθρώπινης ανατομίας



Ιστορία της Ιατρικής Περίθαλψης

- Βιομηχανική Επανάσταση (1700 – 1800 μ.Χ.)
 - Εισαγωγή μηχανών
 - Αίμα μεταφέρεται στο σώμα μέσω αγγείων, ανακάλυψη των τριχοειδών αγγείων
 - Ανακάλυψη στηθοσκοπίου
 - Σύνδεση / συσχέτιση μεταξύ της υγείας και του περιβάλλοντος
 - Εμβολιασμοί
 - Αποστείρωση του εξοπλισμού για αποφυγή μόλυνσης (ιατρική ασηψία)
 - Ανακάλυψη παθογόνων μικροοργανισμών
 - Ανακάλυψη της αναισθησίας

Ιστορία της Ιατρικής Περίθαλψης

- Σύγχρονη εποχή (1900 – σήμερα)
 - Τα νοσοκομεία αποτελούσαν τόπους όπου οι άνθρωποι πήγαιναν για να πεθάνουν
 - Πρόοδοι στην εφαρμοσμένη μηχανική, χημεία, φυσική
 - Ανακάλυψη αντιβιοτικών και άλλων φάρμακων
 - Ακτίνες Χ
 - Μεταμοσχεύσεις οργάνων, τεχνητά όργανα
 - Τεχνητή γονιμοποίηση
 - Έρευνα, τεχνολογία, και υπολογιστές

Ράβδος του Ασκληπιού (Κηρύκειο του Ερμή)



- Ο θεραπευτής θεός – Ασκληπιός (Θεός της Ιατρικής)
- Ιδρυτής, εμπνευστής και φύλακας της ιατρικής τέχνης
- Προστάτης των γιατρών, που καλούνταν Ασκληπιάδες (κανένας δεν μπορούσε να πάρει τον τίτλο αυτό αν δεν ήταν καλός γιατρός)
- Το σύμβολό του ήταν το φίδι
- Υιοθέτηση του κηρύκειου ως συμβόλου των γιατρών και της Ιατρικής Επιστήμης



Ακρογωνιαίοι λίθοι της Ιατρικής

- 1518 – Ίδρυση του «College of Physicians» στο Λονδίνο
- 1628 – Ο William Harvey περιγράφει την κυκλοφορία του αίματος
- 1816 – Ο Rene Laennec εφευρίσκει το στηθοσκόπιο
- 1839 – Ίδρυση της πρώτης οδοντιατρικής σχολής στη Βαλτιμόρη
- 1842 – Ο Crawford Lang αναπτύσσει και εφαρμόζει την αναισθησία με αιθέρα
- 1869 – Ο Gregor Mendel διατυπώνει τους νόμους της κληρονομικότητας
- 1893 – Ανάπτυξη της ασπιρίνης

Ακρογωνιαίοι λίθοι της Ιατρικής

- 1910 – Η Marie Curie απομονώνει το ραδόνιο, αργότερη χρήση για θεραπεία του καρκίνου
- 1922 – Ο Frederick Banting θεραπεύει τον διαβήτη με ινσουλίνη
- 1928 – Ο Sir Alexander Fleming εφευρίσκει την πενικιλίνη
- 1944 – Πρώτη μηχανή αιμοκάθαρσης
- 1953 – Πρώτη χρήση της τεχνητής μηχανής καρδιάς-πνευμόνων σε επιτυχή επέμβαση ανοιχτής καρδιάς (John Heysham Gibbon)
- 1953 – Πρώτη επιτυχή μεταμόσχευση νεφρού

Ακρογωνιαίοι λίθοι της Ιατρικής

- 1963 – Πρώτη μεταμόσχευση ήπατος σε άνθρωπο
- 1964 – Πρώτη μεταμόσχευση πνεύμονα
- 1967 – Πρώτη επιτυχή μεταμόσχευση καρδιάς από τον Christian Barnard
- 1969 – Πρώτη εμφύτευση τεχνητής καρδιάς από τον Denton Cooley
- 1972 – Εισαγωγή αξονικού τομογράφου
- 1975 – Πρώτη αναφορά της νόσου Lyme (Borreliosis)

Ακρογωνιαίοι λίθοι της Ιατρικής

- 1978 – Γεννιέται το πρώτο «παιδί του σωλήνα» στην Αγγλία (1982 – στην Ελλάδα)
- 1981 – Το AIDS καθορίζεται ως ασθένεια
- 1981 – Πρώτη επιτυχή χειρουργική επέμβαση σε έμβρυο
- 1998 – Απομόνωση βλαστικών κυττάρων από εμβρυϊκό ιστό
- 2000 – Ολοκλήρωση της χαρτογράφησης του ανθρώπινου γονιδιώματος

Οι πρωτοπόροι της Ιατρικής



- Χωρίς τους ιατρικούς πρωτοπόρους, δεν θα υπήρχε καμία ιατρική πρόοδος, καμία εξέλιξη της τεχνολογίας, καμία πρόοδος πουθενά
- Οι θεωρίες και τα συμπεράσματα των πρωτοπόρων της ιατρικής επιστήμης δεν ήταν πάντα δημοφιλείς
 - Νέες και διαφορετικές ιδέες συχνά αντιμετωπίζονται με εχθρότητα, δυσπιστία και περιφρόνηση
 - Οι πρωτοπόροι της ιατρικής έχουν να αντιμετωπίσουν συχνά αντιθέσεις και συγκρούσεις, αλλά προοδεύουν σχεδόν πάντα με σωστούς προσδιορισμούς, καθορισμούς και αποτελέσματα

Οι πρωτοπόροι της Ιατρικής

- Οφείλουμε κυριολεκτικά τις ζωές μας σε εκείνους που παίρνουν τις δύσκολες αποφάσεις στον ιατρικό τομέα και στις ιατρικές πρακτικές
- Όπως:
 - Alexander Fleming: Πενικιλίνη
 - Joseph Lister: Τεχνική αποστείρωσης στη χειρουργική
 - Jane Addams: Πρώτη κοινωνικός λειτουργός στις ΗΠΑ
 - Elizabeth Blackwell: Πρώτη γυναίκα ιατρός
 - Clara Barton: Νοσοκόμα στον εμφύλιο πόλεμο των ΗΠΑ
 - Anthon van Leeuwenhook: Ανακάλυψη μικροσκοπίου
 - Florence Nightingale: Ίδρυση της σύγχρονης νοσηλευτικής
 - Harry Heimlich: χειρισμός Heimlich (Heimlich maneuver)

Τάσεις στην ιατρική περίθαλψη

- «Εκρηκτική» ανάπτυξη της τεχνολογίας
 - Μη- επεμβατικές διαγνώσεις μαλακών μορίων/ τραυμάτων
 - Τεχνολογία υπέρηχου
 - Ακτινολογία
 - Θεραπείες του καρκίνου
 - Κινητά τηλέφωνα
 - σκοπήσεις
 - Ψηφιακές απεικονίσεις
 - ΠΟΛΥ ΑΚΡΙΒΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ!



Τάσεις στην ιατρική περίθαλψη

- Προληπτική ιατρική – Ευεξία
 - Σύνδεση μεταξύ διατροφής, άσκησης και καλής υγείας
 - Κέντρα ευεξίας, λουτρά, spa, για ασθενείς με χρόνια νοσήματα (αρθρίτιδα, διαβήτης, οστεοπόρωση, κλπ.)
 - Συμπληρωματικές θεραπείες, ολιστική ιατρική / προσέγγιση
 - Ανίχνευση ασθενειών (Διαλογή, screening)
 - Έλεγχος δαπανών, ενθαρρύνουν θετικές επιλογές

Τάσεις στην ιατρική περίθαλψη

- Δημογραφική γήρανση
 - Ένας στους δυο ενήλικους είναι >45 ετών
 - Baby Boom (1946 - 1964)
 - Οι ηλικιωμένοι χρειάζονται
 - περισσότερες παροχές υγείας
 - αυξημένη περίθαλψη
 - αυξημένη φροντίδα



Τάσεις στην ιατρική περίθαλψη

- Υπο-ασφαλισμένοι και ανασφάλιστοι
 - 16% (42 εκατομμύρια) του πληθυσμού των ΗΠΑ δεν έχουν ασφάλεια υγείας
 - Πολλοί πολίτες μπορεί να έχουν ασφάλεια υγείας αλλά η κάλυψη είναι περιορισμένη ή και η συμμετοχή στην κάλυψη δαπανών είναι πολύ υψηλή
 - 74% των ανασφάλιστων είναι σε οικογένειες με τουλάχιστον 1 εργαζόμενο μέλος πλήρους απασχόλησης
 - Μεταξύ των χαμηλόμισθων (<\$7/h), στο 45% ούτε καν προσφέρονται ιατρικές παροχές

Τάσεις στην ιατρική περίθαλψη

- Χειρουργικές επεμβάσεις σε εξωτερικά ιατρεία
 - Πολλές διαδικασίες, από τη διάγνωση έως την θεραπεία μπορούν τώρα να γίνουν χωρίς αναγκαία εισαγωγή σε νοσοκομείο
 - Πρόοδος σε τεχνολογία, έρευνα, νέα φάρμακα
 - Επιρροές και από την ασφαλιστική κάλυψη (π.χ. μειωμένη κάλυψη δαπανών ή περικοπές της αποζημίωσης (DRG))
 - Το συνολικό κόστος των επεμβάσεων/ διαδικασιών μειώνεται

Ομοειδείς Διαγνωστικές Ομάδες

- Ομοειδείς Διαγνωστικές Ομάδες (Diagnostic Related Groups, DRG's)
 - Ομάδες διαδικασιών ή εξετάσεων σχετικά με μια συγκεκριμένη διάγνωση (π.χ. αμυγδαλεκτομή)
 - Καταβάλλεται εφάπαξ αποζημίωση βασισμένη στη διάγνωση, ανεξάρτητα από το πόσο καιρό ο ασθενής νοσηλεύτηκε ή τις παροχές που του προσφέρθηκαν



Τάσεις στην ιατρική περίθαλψη

- Κατ' οίκον νοσηλεία
 - Στις ΗΠΑ από την δεκαετία του '80
 - Η νοσοκόμα ή άλλος ειδικευμένος επαγγελματίας υγείας επισκέπτεται τον ασθενή στο σπίτι για να αξιολογήσει την κατάσταση του και να του παρέχει τις απαραίτητες θεραπείες ή και να τον εκπαιδεύσει (π.χ. πώς θα μετρήσει το ζάχαρο του)
 - Οι οικογένειες και οι ασθενείς πρέπει να μάθουν πώς να διαχειρίζονται μόνοι τις θεραπείες και να εκτελούν τις διαδικασίες που γινόταν κατά την νοσοκομειακή τους περίθαλψη

Τάσεις στην ιατρική περίθαλψη

- Κατ' οίκον νοσηλεία, (συνέχεια)
 - Οφέλη:
 - Μικρότερη έκθεση σε παθογόνα και μικρόβια
 - Μειωμένη ανησυχία / φόβος του ασθενή στο οικογενειακό του περιβάλλον
 - Λιγότερο εξειδικευμένοι εργαζόμενοι μπορούν να βοηθήσουν στις προσωπικές ανάγκες/ καθημερινές δραστηριότητες, αφήνοντας τους εξειδικευμένους επαγγελματίες υγείας να παρέχουν την θεραπεία και την εκπαίδευση
 - Μείωση δαπανών!



Εγκαταστάσεις / Ιδρύματα Υγειονομικής Περίθαλψης

- Τόποι που παρέχουν περίθαλψη ή που καθιστούν πιθανή την παροχή κάποιας μορφής φροντίδας / περίθαλψης στους ασθενείς
- Νοσοκομεία
 - Θρησκευτικά
 - Ιδιωτικά (συνήθως κερδοσκοπικά)
 - Μη- κερδοσκοπικά – οποιοδήποτε κέρδος θα επιστραφεί στο ίδρυμα για κάλυψη π.χ. νέων μηχανημάτων, αναπροσαρμογών επέκτασης κτλ.
 - Χρηματοδοτημένα από την κυβέρνηση από τους φόρους (Στρατιωτικά)
 - Εξειδικευμένα - για ειδικές ομάδες ασθενών ή για συγκεκριμένες ασθένειες/θ θεραπείες (καρκίνος, παιδιά, κ.λπ.)

Εγκαταστάσεις / Ιδρύματα Υγειονομικής Περίθαλψης

- Μακροχρόνια φροντίδα (Long-Term Care)
 - Παρέχει νοσηλευτική φροντίδα ή άλλες υγειονομικές υπηρεσίες σε τακτική βάση
 - Για ασθενείς που δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν/ να ζουν μόνοι, ή να έχουν ανάγκες που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν από την οικογένειά τους
 - Συνήθως οι επισκέψεις από ιατρό γίνονται σε μηνιαία βάση
 - Ιδιωτικά, μη- κερδοσκοπικά, δημόσια
- Κέντρα «επικουρούμενης διαβίωσης» (Assisted-Living Center)
- Κέντρα νοσηλευτικής φροντίδας (Nursing homes, Skilled Nursing Facilities)



Εγκαταστάσεις / Ιδρύματα Υγειονομικής Περίθαλψης

- Ιδιωτικά ιατρεία
 - Ατομικά και συνεταιρικά ιατρεία (ίδιας ή διαφορετικής ειδικότητας)
- Κλινικές
 - Μοιράζονται την εγκατάσταση και υποστηρίζονται από το ίδιο προσωπικό, αλλά έχουν τους ασθενείς τους
 - Μπορεί να εξειδικεύονται ή να συνδυάζουν διαφορετικές ειδικότητες
 - Κινητές κλινικές
- Εργαστήρια
 - Δοκιμές, αναλύσεις δειγμάτων
 - Μπορεί να είναι μέρος ενός νοσοκομείου ή ανεξάρτητα
- Ιατρικές υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης
 - Παρέχει άμεση περίθαλψη σε αρρώστους και τραυματίες όσο το δυνατόν γρηγορότερα

Εγκαταστάσεις / Ιδρύματα Υγειονομικής Περίθαλψης

- Φροντίδα Ασθενών Τελικού Σταδίου (Hospice)
 - Διεπιστημονική φροντίδα για ασθενείς τελικού σταδίου – λιγότερο από έξι μήνες επιβίωση
 - Εστίαση στον άρρωστο και την οικογένεια του, όχι στην ασθένεια
 - Ο στόχος είναι η καταπράυνση του πόνου και άλλων συμπτωμάτων και η παροχή συναισθηματικής υποστήριξης
 - Συνήθως παρέχεται στο σπίτι του ασθενή
 - Διαθέσιμα είναι και κέντρα ασθενών τελικού σταδίου

Οργανισμοί Υγειονομικής Περίθαλψης

- Κυβερνητικοί οργανισμοί
 - Διενεργούν κυρίως ερευνητικά προγράμματα (εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή), και καθιερώνουν πολιτικές υγειονομικής περίθαλψης
 - Παραδείγματα
 - Εθνικά Ινστιτούτα Υγείας (National Institutes of Health)
 - Τμήματα Υγείας και Διευθύνσεις Υγείας
 - Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (World Health Organization, WHO)
 - Τοπικά Τμήματα Υγείας
 - Κέντρα έλεγχου λοιμωδών νοσημάτων και πρόληψης (π.χ. ΚΕΕΛΠΝΟ, Center for Disease Control & Prevention - CDC, ECDC)
 - Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων (π.χ. ΕΦΕΤ, Food & Drug Administration - FDA)

Τρέχοντα ζητήματα παγκόσμιας υγείας

- AIDS/HIV
- Φυματίωση
- Σοβαρό Οξύ Αναπνευστικό Σύνδρομο (SARS)
- Έλεγχος του καπνίσματος
- Υγεία ταξιδιωτών
- Πολιομυελίτιδα
- Μητρική υγεία
- Οδική ασφάλεια



Συστήματα Υγείας

- Συστήματα Υγείας υπάρχουν σε όλες τις χώρες. Κάποιες χώρες διαθέτουν Εθνικά Συστήματα Υγείας, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ελλάδα, άλλες πάλι βασίζονται στην αυτονομία και αυτοδιαχείριση των ασφαλιστικών ταμείων (Γερμανία)
- Όλα τα συστήματα υγείας έχουν τέσσερις βασικούς στόχους
 - Να βελτιώνουν την υγεία του πληθυσμού που υπηρετούν
 - Να ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των πολιτών
 - Να παρέχουν οικονομική προστασία στον πολίτη για τις δαπάνες υγείας
 - Να θεραπεύουν την ασθένεια με ποιοτική ιατροφαρμακευτική φροντίδα

Το μέλλον της υγειονομικής περίθαλψης

- Τα δυο πεδία που θα έχουν την μεγαλύτερη επίδραση στο μέλλον της υγείας είναι:
 - Ψηφιακή τεχνολογία
 - Γενετική



Το μέλλον της υγειονομικής περίθαλψης

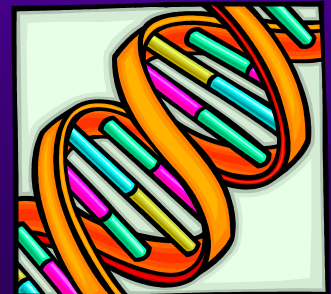
- Ψηφιακές τεχνολογίες
 - Διαγνωστική / Απεικόνιση
 - Απομακρυσμένη ιατρική περίθαλψη
 - Μείωση των ημερών νοσηλείας
 - Παρακολούθηση κατ' οίκον
 - Ρομποτική ιατρική
 - Ενέσιμα chips και υπολογιστές
 - Απομακρυσμένος έλεγχος μόνο με σκέψη
 - Αποκατάσταση ακοής, όρασης
 - Αποκατάσταση κίνησης ατόμων με παράλυση



Το μέλλον της υγειονομικής περίθαλψης

- Γενετική

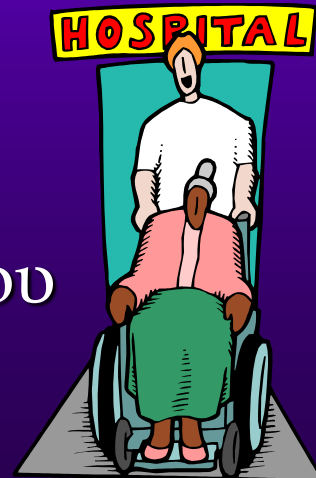
- Οι περισσότερες ασθένειες επηρεάζονται από τα γονίδιά μας
- Πρόβλεψη της ασθένειας και της απάντησης στα φάρμακα
- Νέα εμβόλια
- Ανθρώπινη κλωνοποίηση, βλαστικά κύτταρα για αντικατάσταση ιστών
- Σχεδιασμένα μωρά (Designer babies)



Το μέλλον της υγειονομικής περίθαλψης

Να είστε έτοιμοι για τη μεγαλύτερη μετατόπιση στις αξίες, δεδομένου ότι οι άνθρωποι υποβάλλουν βαθυστόχαστες ερωτήσεις για την έννοια της ζωής

- Είμαστε περισσότερο από «σύνθετες μηχανές»
- Έμφαση στη ποιότητα ζωής
- Έμφαση στη μοναδική αξία κάθε ατόμου



Το μέλλον της υγειονομικής περίθαλψης

Όραμα και στόχοι πρέπει να είναι η παροχή υπηρεσιών υγείας αξιοποιώντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τους διαθέσιμους οικονομικούς πόρους και προσφέροντας την καλύτερη δυνατή ιατροφαρμακευτική φροντίδα που να αντανακλά τις σύγχρονες αντιλήψεις και πραγματικότητες

ΝΟΝΤΑ... ΕΧΩ ΔΥΣΑΡΕΣΤΑ ΝΕΑ! Ο ΓΙΑΤΡΟΣ ΜΟΥ ΕΙΠΕ
ΟΤΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΣΗΚΟΝΕΙ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΨΗΛΑ!
ΤΟ ΕΣΥ ΕΙΝΑΙ ΝΟΣΟΣ ΑΝΙΑΤΟΣ...

